

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1TdoV/11/2016
Identifikačné číslo spisu:	9505100047
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Libor Duľa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:9505100047.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Libora Duľu a sudcov JUDr. Daniela Hudáka, JUDr. Štefana Micháliku, JUDr. Petra Paludu a JUDr. Petra Szaba, v trestnej veci obvineného H. F. pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. b/, ods. 3 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 30. júna 2002 (ďalej len „Tr. zák.“) formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 29. marca 2017 v Bratislave o dovolaní obvineného proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2009, sp. zn. 3Toš 10/2007, v spojení s rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku zo 17. septembra 2007, sp. zn. PK 2Tš 17/2005, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. a/ Tr. por. dovolanie obvineného H. F. sa odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku zo 17. septembra 2007, sp. zn. PK 2Tš 17/2005, bol o.i. obvinený H. F. uznaný vinným zo spáchania trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a/, písm. b/, ods. 3 Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. a trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. (bod II. obžaloby), a to na skutkovom základe tam bližšie uvedenom.

Obvinenému bol za to uložený podľa § 234 ods. 3 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov, na výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 2 písm. c/ Tr. zák. zaradený do III. nápravno-výchovnej skupiny.

Podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku č. 141/1961 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2005 bol obvinený H. F. (spolu s ďalšími dvomi obvinenými) zaviazaný k náhrade spôsobenej škody vo výške 2.700.000 Sk poškodeným R. E., V. E. a H. Y. So zvyškom nároku na náhradu škody boli skôr menovaní poškodení podľa § 229 ods. 2 Trestného poriadku č. 141/1961 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2005 odkázaní na konanie vo veciach občianskoprávných.

Vyššie citovaným prvostupňovým rozsudkom bol naproti tomu H. F. spolu s inými podľa § 226 písm. c/ Trestného poriadku č. 141/1961 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2005 (nebolo dokázané, že

skutok spáchali obžalovaní) oslobodený spod obžaloby prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej už len „ÚŠP GP SR“) z 25. októbra 2004, sp. zn. VII Gv 340/04, pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin obmedzovania osobnej slobody spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2, § 231 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 31. júla 2001 a trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona v naposledy uvedenom znení.

Proti vyššie uvedenému oslobodzujúcemu výroku, týkajúceho sa o.i. H. F., podal prokurátor ÚŠP GP SR odvolanie, ktoré bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. októbra 2009, sp. zn. 3Toš 10/2007, podľa § 256 Trestného poriadku č. 141/1961 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2005 zamietnuté (ako nedôvodné).

Obvinený H. F. podal prostredníctvom ním zvoleného obhajcu v danej veci dňa 1. júla 2016 dovolanie (prvostupňovému súdu doručené 4. júla 2016), v ktorom ako dovolacie dôvody (formálne) uplatnil dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c/ a d/ Tr. por., a síce, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu a že bolo hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie vykonané v jeho neprítomnosti, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Ak ide o vecnú argumentáciu, obvinený v podanom dovolaní predovšetkým poukázal na to, že v pôvodnom konaní sa voči nemu konalo ako proti ušlému, pričom pre takýto postup neboli splnené zákonné podmienky, keďže nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by sa vyhýbal trestnému konaniu pobytom v cudzine alebo tým, že by sa skrýval. Až do momentu zadržania vo Francúzsku, ku ktorému došlo 4. augusta 2014, nemal žiadnu vedomosť o tom, že je trestne stíhaný, odsúdený a že je v pátraní.

Obvinený ďalej v podanom dovolaní uviedol, že dňa 10. októbra 2014 podal prostredníctvom obhajcu návrh na opätovné prejednanie veci, ktorý bol uznesením Špecializovaného trestného súdu, sp. zn. PK 2Tš 17/2005, v spojení s uznesením najvyššieho súdu zamietnutý, a to napriek tomu, že súd konštatoval dodržanie 6 - mesačnej lehoty na jeho podanie, z čoho možno podľa jeho názoru vyvodzovať, že o žiadnom trestnom stíhaní nevedel. Predmetné rozhodnutia neboli preskúmateľne odôvodnené, odôvodnenie bolo založené len na hypotézach, indíciach a nedokázaných skutočnostiach.

Čo sa týka porušenia práva na obhajobu zásadným spôsobom, k tomu malo dôjsť v dôsledku toho, že nemohol v konaní vykonávať a uplatňovať svoje práva, ktoré mu zákon priznáva, nemohol navrhovať dôkazy, ktoré by boli spôsobilé privodiť mu priaznivejší stav vo veci, vyjadrovať sa k dôkazom, vypočúvať svedkov a najmä nebol nikdy ku skutku, ktorý mu je kladený za vinu, žiadnym spôsobom vypočutý. Tým, že nevedel o trestnom konaní, nemohol sa ani účinne brániť prostriedkami, ktoré mu priznáva Trestný poriadok. Taktiež upozornil na to, že vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 Tr. por. môže na pojednávaní vykonať len obvinený a nie advokát, pričom vyhlásenie o vine je jednou z poľahčujúcich okolností, ktorá má vplyv na výšku uloženého trestu. Jemu súdom ustanovený advokát nepodal ani len riadny opravný prostriedok proti prvostupňovému rozsudku, čo mal urobiť aspoň z opatrnosti, a tak zabezpečiť úplný výkon práv v trestnom konaní, ktoré mu prislúchajú.

V závere obvinený dovolaciemu súdu navrhol, aby s ohľadom na vyššie uvedené vyslovil, že napadnutým rozsudkom bol porušený zákon v jeho neprospech, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie.

K podanému dovolaniu sa žiadna zo strán písomne nevyjadрила.

Najvyšší súd ako súd dovolací v zmysle § 378 Tr. por. vec predbežne preskúmal a zistil, že dovolanie obvineného bolo v danom prípade podané oneskorene, teda po lehote uvedenej v § 370 ods. 2 Tr. por. v znení účinnom do 31. augusta 2011 (s použitím § 567j ods. 6 Tr. por.).

V zmysle § 370 ods. 2 Tr. por. v znení účinnom do 31. augusta 2011 je potrebné dovolanie v prospech obvineného podať najneskôr do troch rokov od doručenia rozhodnutia súdu.

Keďže v predmetnom prípade súdy nižšieho stupňa konali voči obvinenému ako proti ušlému podľa § 302 a nasl. Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005 (v prvostupňovom a odvolacom konaní sa v zmysle § 564 ods. 4 v spojení s § 10 ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. konalo podľa Trestného poriadku v tomto znení), doručovalo sa uznesenie odvolacieho súdu (rovnako ako i prvostupňový rozsudok) len obhajkyňi obvineného JUDr. Márii Hvoždárovej, ktorá mala v uvedenom konaní rovnaké práva ako obvinený (viď k tomu § 304 a § 306 ods. 1 Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005).

Lehota na podanie dovolania v prospech obvineného tak začala plynúť od doručenia druhostupňového rozhodnutia skôr menovanej obhajkyňi obvineného, ku ktorému došlo 12. januára 2010 (ako vyplýva z v spise sa nachádzajúcej doručenky - zv. č. 61, čl. 39). Tu možno len na okraj poznamenať (vzhľadom na nie celkom jasné znenie ustanovenia § 370 ods. 2 Tr. por. v znení účinnom do 31. augusta 2011 na rozdiel od toho súčasného - viď § 370 ods. 1 veta druhá Tr. por.), že v iných prípadoch, v ktorých sa v zmysle zákona doručuje odpis (neskôr dovolaním napadnutého) rozhodnutia obvinenému aj jeho obhajcovi (alebo zákonnému zástupcovi), plynie lehota na podanie dovolania (pri použití výkladu v prospech obvineného) od toho doručenia, ktoré bolo vykonané neskôr.

Ak ide o preskúmanú vec, s poukazom na vyššie uvedené bol posledným dňom zákonom ustanovenej trojročnej lehoty na podanie dovolania obvineným pondelok 14. január 2013 (s použitím § 60 ods. 2 a 3 Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005).

K uvedenému záveru (nevyhnutnosť odmietnuť podané dovolanie ako oneskorene podané) je potrebné dodať nasledovné:

Pri posudzovaní dovolania obvineného (včasnosti jeho podania) vychádzal najvyšší súd z toho, že v základom konaní sa konalo voči nemu ako proti ušlému lege artis, a teda že správne sa tak prvostupňové ako i druhostupňové rozhodnutie doručovalo len jeho obhajkyňi, keďže tento nie je oprávnený v dovolacom konaní uvedené okolnosti (či boli v tej - ktorej veci splnené zákonné predpoklady pre konanie proti ušlému) preskúmať.

Prípadnú nápravu bolo možné u obvineného H. F. v danom ohľade dosiahnuť len postupom podľa § 362 Tr. por. (menovaný takýto návrh na opätovné prejednanie veci súdom v jeho prítomnosti aj podal, pričom tento bol právoplatne zamietnutý, ako bude spomenuté aj nižšie), ktorá úprava má oproti ustanoveniam o dovolaní povahu osobitného predpisu (lex specialis), vrátane odlišnej lehoty na uplatnenie porušenia dotknutého práva obvineného, a teda má prednosť (ustanovenia o dovolaní sa nepoužívajú).

Z vyššie uvedeného je potom zrejmé, že námietky obvineného smerujúce k tomu, že súdy v jeho prípade pochybili, ak konali v jeho neprítomnosti z dôvodu nesplnenia podmienok pre konanie proti ušlému (dovolací súd je viazaný vytýkanými vecnými nedostatkami a nie ich právnou subsumpciou pod niektorý z do úvahy prichádzajúcich dovolacích dôvodov) nie sú podraditeľné pod dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por. v znení účinnom do 31. augusta 2011 (§ 567j ods. 7 Tr. por.), ako ani pod žiadny iný dovolací dôvod (v tejto súvislosti možno poznamenať, že ustanovenie § 371 ods. 1 písm. d/ Tr. por. je v pomere špeciality k § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. a nie je teda možný záver o ich súčasnom naplnení - viď k tomu bližšie R 6/2011), a preto aj keby neprichádzalo do úvahy odmietnutie podaného dovolania z formálnych dôvodov (§ 382 písm. a/, b/, alebo d/ až f/ Tr. por.), museli by byť tieto vyhodnotené ako irelevantné z pohľadu dovolacieho konania (s reakciou dovolacieho súdu odmietnutím dovolania podľa § 382 písm. c/ Tr. por.).

K posledne zmieňovanému považuje dovolací súd za potrebné podotknúť, že ak by v danom prípade aj bolo dovolanie obvineného podané včas (čo sa rieši po otázke prípustnosti v dovolacom konaní prednostne), bolo by nevyhnutné toto odmietnuť podľa § 382 písm. d/ Tr. por., a to konkrétne z dôvodu nesplnenia (inej formálnej) podmienky dovolania podľa § 372 ods. 1 Tr. por. (uvedené dovolací súd skúma ešte pred posúdením samotnej opodstatnenosti jednotlivých dovolacích námietok), keďže

obhajkyňa obvineného (§ 304 veta druhá Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005) nepodala proti prvostupňového rozsudku riadny opravný prostriedok, pričom v danom prípade nebolo zároveň ani rozhodnuté zo strany odvolacieho súdu v neprospech obvineného na podklade odvolania podaného prokurátorom.

V danej súvislosti sa potom žiada dodať, a to aj s ohľadom na argumentáciu obvineného uvedenú v ním podanom dovolaní, že samotný spôsob výkonu obhajoby ustanoveným obhajcom (kvalita poskytovanej právnej pomoci zo strany obhajcu v konkrétnej trestnej veci) nie je predmetom prieskumu dovolacieho súdu, ako to tento už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje. Nejde o námietku subsumovateľnú pod dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., ani žiadny iný do úvahy prichádzajúci dôvod dovolania. Z nezávislosti advokácie na štáte totiž vyplýva, že vedenie obhajoby je vo svojej podstate záležitosťou medzi obhajcom a obvineným a že za spôsob výkonu obhajoby nesie zodpovednosť samotný advokát (nie všeobecný súd), a to nie voči súdu ako orgánu verejnej moci, ale voči obhajovanému, prípadne orgánu, ktorému je disciplinárne podriadený (advokátska komora).

Pokiaľ obvinený H. F. v rámci podaného dovolania namietal, že nemohol v konaní (osobne) vykonávať a uplatňovať práva, ktoré mu zákon priznáva (v zmysle trestnoprávnej teórie ide o tzv. materiálnu obhajobu), a to s osobitným poukazom na to, že vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 Tr. por. môže urobiť iba on sám (a nie jeho advokát), pričom vyhlásenie o vine je jednou z poľahčujúcich okolností, ktorá má vplyv na výšku uloženého trestu, k tomu uvádza dovolací súd iba toľko (hoc aj nie potrebné vzhľadom na spôsob a dôvody jeho rozhodnutia), že vyššie uvádzané skutočnosti sú zákonné dôsledky plynúce z toho, že sa voči nemu konalo ako proti ušlému (odhliadnuc od okolnosti, že konanie prebiehalo podľa Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2005, ktorý inštitút vyhlásenia o uznaní viny v podobe uvedenej v § 257 ods. 1 Trestného poriadku v súčasne účinnom znení nepoznal).

Ak sa ale vrátime k „základnej“ dovolacej námietke, spočívajúcej v tom, že v preskúmvanej veci neboli splnené podmienky pre konanie proti ušlému (pre vykonanie súdneho konania v neprítomnosti obvineného), tak k tomu je žiaduce dodať, že H. F. podal prostredníctvom svojho obhajcu dňa 24. októbra 2014 na Špecializovaný trestný súd návrh na opätovné prejednanie dotknutej trestnej veci v jeho prítomnosti (zv. č. 63, č.l. 160 a nasl. spisu), ktorý bol uznesením Špecializovaného trestného súdu z 30. apríla 2015, sp. zn. PK 2Tš 17/2005, v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 30. júna 2015, sp. zn. 6 Tost 17/2015, podľa § 362 ods. 2 Tr. por. zamietnutý. Z odôvodnení oboch predmetných rozhodnutí vyplýva, že obvinený síce daný návrh podal v 6 - mesačnej zákonnej lehote (odo dňa, keď sa dozvedel o svojom odsúdení), avšak súdy dospeli k záveru, že v jeho prípade boli splnené podmienky pre konanie proti ušlému.

Najvyšší súd, vychádzajúc z obsahu podaného dovolania a súčasne nadväzujúc na už skôr uvedené, zdôrazňuje, že dovolací súd sa v rámci dovolacieho konania nemôže (opätovne vecne) zaoberať už skôr (z kompetenčne - prieskumného hľadiska správne) v režime podľa § 362 Tr. por. vyriešenou otázkou, keď zároveň ani vyššie uvedené rozhodnutia (vydané v tomto režime) nie sú v rámci dovolacieho konania preskúmateľné (nejde o rozhodnutia, proti ktorým by bolo dovolanie prípustné).

V kontexte procesnej správnosti postupu podľa § 362 Tr. por. (až „nový“ Trestný poriadok - zákon č. 301/2005 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2006 zakotvil zmieňovaný inštitút s povahou mimoriadneho opravného prostriedku sui generis) zo strany skôr konajúcich súdov (nie však úplne správneho a dostatočného z pohľadu argumentačného) považuje najvyšší súd za potrebné v prvom rade uviesť, že použitia tohto inštitútu sa nedotýkajú žiadne intertemporálne ustanovenia - nejedná sa o súčasť konania okresného alebo krajského súdu (v prvom stupni) a konania o riadnom opravnom prostriedku podľa § 564 ods. 3 a 4 naposledy označeného zákona, ktorým je konanie do právoplatného skončenia veci. V takom prípade sa uplatní princíp lex fori - procesná úprava (konania alebo jeho časti) sa po nadobudnutí jej účinnosti použije vždy (keď to osobitné ustanovenie nevyklučuje).

Úprava podľa § 362 rekonštituovanej zákonnej úpravy je tak v dôsledku uvedeného použiteľná nielen v prípade, ak bolo konanie proti ušlému vedené podľa § 358 a nasl. Tr. por. (v znení účinnom od 1.

januára 2006), ale použije sa aj vtedy, ak sa konalo proti ušlému podľa § 302 a nasl. zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov - tu však (podľa § 566 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z.z. per analogiam) iba za predpokladu, že dotknuté súdne rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť po 1. januári 2006. Pokiaľ rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť pred uvedeným dátumom, nesplnenie podmienok konania proti ušlému bolo zo strany odsúdeného po 31. decembri 2005 uplatniteľné iba spôsobom uvedeným v § 566 ods. 2 Tr. por. (iná náprava chýb takého právoplatného rozhodnutia a konania mu predchádzajúceho nie je prípustná).

Inými slovami povedané, časová pôsobnosť Trestného poriadku sa vo všeobecnosti riadi zásadou, podľa ktorej sa všetky procesné úkony v priebehu trestného konania vykonávajú podľa Trestného poriadku účinného v čase, kedy je ten - ktorý úkon vykonávaný. Prípadné výnimky z tejto zásady sú síce možné, musia však byť výslovne upravené v prechodných a záverečných ustanoveniach právneho predpisu, ktorým k zmene došlo. Čo sa týka pritom Trestného poriadku v znení účinnom od 1. januára 2006, tento upravil výnimky zo skôr uvedenej zásady (kedy je potrebné postupovať podľa doterajších predpisov, t.j. zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov) v ustanoveniach § 564 ods. 3 a 4 (pozri aj ods. 5), pričom tu konkrétne ide o prvostupňové a druhostupňové konanie, teda konanie do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (viď k tomu i stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zo 14. júna 2010, sp. zn. Tpj 21/2010, uverejnené pod R 2/2011), a (parciálne) v ustanoveniach § 566 a § 567. Na riešenie všetkých ostatných procesných otázok sa teda použije aktuálne účinný Trestný poriadok, čo sa vzťahuje aj na posudzovaný prípad.

Pokiaľ ide o rozsudok najvyššieho súdu z 25. júna 2010, sp. zn. 1 TdoV 1/2010 (R 11/2012), tento dáva síce inú odpoveď na riešenie predmetnej otázky, avšak vo svojom obsahu sa - na rozdiel od tohto rozhodnutia - vôbec nevysporiada s osobitným inštitútom upraveným v § 362 Tr. por., ktorý má povahu mimoriadneho opravného prostriedku (ani s príslušnými intertemporálnymi ustanoveniami, ak prichádza do úvahy ich použitie). Procesný režim nápravy chýb už skončeného konania musí byť pritom jednotný (nemôže byť duálny) a vzťah medzi konkurujúcimi si ustanoveniami sa rieši podľa zásady špeciality (prednosti osobitného ustanovenia - *lex specialis derogat legi generali*). Z uvedeného dôvodu nie je namieste dotknuté rozhodnutie použiť judikatúrne.

Zhrňujúc skôr rozvedené možno teda uzavrieť:

Ustanovenie § 362 Tr. por., smerujúce k náprave postupu konaní proti ušlému napriek nesplneniu podmienok pre také konanie (z intertemporálneho hľadiska viď tiež § 567j ods. 3 Tr. por.), má vo vzťahu k právoplatnému rozhodnutiu povahu mimoriadneho opravného prostriedku *sui generis* a vo vzťahu k ustanoveniam o dovolaní povahu osobitného ustanovenia (*lex specialis*).

Toto ustanovenie sa pritom pri uplatnení princípu *lex fori* (a pri súčasnej aplikácii § 566 ods. 3 Tr. por. per analogiam legis) použije aj v prípadoch, ak sa vykonávalo konanie proti ušlému podľa Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2005 (zákona č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov) a toto konanie bolo po uvedenom dátume dokončené v prvom stupni alebo v konaní o riadnom opravnom prostriedku v zmysle § 564 ods. 3 alebo 4 Tr. por.

V prípadoch uvedených v predchádzajúcej vete je potom potrebné formuláciu „pre nesplnenie podmienok podľa § 358 ods. 1“, uvedenú v § 362 ods. 1 Tr. por., vzťahovať na nesplnenie podmienok podľa § 302 ods. 1 Tr. por. v znení účinnom do 31. decembra 2005.

Pokiaľ rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť pred 1. januárom 2006, bolo možné vyššie uvedenú chybu konania (nesplnenie podmienok konania proti ušlému) po 31. decembri 2005 uplatniť len spôsobom uvedeným v § 566 ods. 2 Tr. por. (ak sa nepokračovalo v konaní podľa § 566 ods. 1 Tr. por.).

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností a prezentovaných úvah preto najvyšší súd podané dovolanie uznesením (bez preskúmania veci) podľa § 382 písm. a/ Tr. por. odmietol ako oneskorené podané.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.